

Funktionær loven

11. reviderede udgave

2. oplag

ved Kaj Petersen

G · E · C GAD

© G·E·C Gads Forlag 1983

Omslag ved Erik Ellegaard Frederiksen IDD
Sat og trykt hos Fr. Bagges kgl. Hofbogtrykkeri, København
Indbinding: Chr. Hendriksen & Søn a/s, Skive

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke
tilladt iflg. gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

ISBN 87-12-53498-6

Indholdsfortegnelse

FORORD 13

FUNKTIONÆRLOVEN (lovtekst) 15

KOMMENTAR

§ 1. Lovens område 25

1. Lovens område i almindelighed 26
 - a. Lovens territoriale område 26
 - b. De af loven omfattede ansættelsesforhold 27
 - c. Funktionærstatus ifølge aftale 28
 - d. Beskæftigelsens omfang 29
 - e. Tjenestestilling 32
2. Handels-, kontor- og lagerarbejde 40
 - a. Almindelige bemærkninger 40
 - b. Ekspedition m.v. 41
 - c. Repræsentanter o.lign. 44
 - d. Vikarer 44
 - e. Viceværter o.lign. 44
 - f. Telefonpasning 45
 - g. Serveringspersonale 46
 - h. Hotelportiers 47
 - i. Lagerarbejde 48
3. Teknisk eller klinisk bistandsydelse 51
4. Arbejdsledelse 54
5. Arbejde af overvejende funktionmæssig art 60
6. Domstolenes kompetence 61

§ 2. Opsigelse 62

1. Begrænsninger i arbejdsgiverens almindelige opsigelsesret 65
 - a. Ligebehandlingsloven 65

- b. Lov om barselorlov 68
- c. Lov om beskyttelse mod afskedigelse på grund af foreningsforhold 68
- d. Lov om arbejdsmiljø 68
- e. Aktieselskabs- og anpartsselskabslovene 69
- f. Kollektive afskedigelser 70
- g. Lov om virksomhedsoverdragelse 70
- 2. Midlertidigt arbejde 70
- 3. Arbejde på prøve 73
- 4. Tjenesteforhold på bestemt tid eller for et bestemt arbejde 74
- 5. Opsigelse i faste tjenesteforhold 76
 - a. Almindelige regler 76
 - b. Om skriftlig opsigelse 78
 - c. Opsigelse i øvrigt - mundtlig opsigelse 80
 - d. Før tjenesten er tiltrådt 82
- 6. Opsigelse fra arbejdsgiverens side i almindelighed 84
 - a. Varslerne 84
 - b. Særlige varsler i forbindelse med ferie 85
 - c. Tjenestetidens beregning 88
 - d. Opsigelse, der kun er formel 89
 - e. Genansættelse 89
 - f. Midlertidig fortsættelse af tjenesteforholdet 91
 - g. »Løbende opsigelse« 93
- 7. Opsigelse fra arbejdsgiverens side når funktionæren har tjenestebolig 94
 - a. Det særlige opsigelsesvarsel i tjenesteforholdet 94
 - b. Tjenestebolig 94
 - c. Retten til efterbolig 94
 - d. Vederlag for efterbolig 95
 - e. Arbejdsgiverens ret til at forlange fraflytning »straks« 95
 - f. Flytteomkostninger 95
- 8. Virksomhedsoverdragelse 96
 - a. Indledning 96
 - b. Begrebet virksomhedsoverdragelse 98
 - c. Funktionærens adgang til at fratræde ved overdragelsen 101
 - d. Beskyttelsen mod afskedigelse 106
 - e. Arbejdsgiverens misligholdelse 107
 - f. Funktionærens misligholdelse 110
 - g. Arbejdsgiverens død eller konkurs 110
- 9. Suspension 112

- 10. Ændring af løn- eller arbejdsvilkår 115
- 11. Opsigelse fra funktionærens side 123
 - a. Varslet 123
 - b. Længere varsel ifølge aftale 123
 - c. Arbejdsgiverens opsigelse betager ikke funktionæren retten til at sige op 124
 - d. Efterbolig 124
- 12. Arbejdsstandsning 125
- 13. Skat 126
- 14. Konkursprivilegium 126
- 15. Lønmodtagernes Garantifond 128

§ 2 a. Fratrædelsesgodtgørelse 129

- 1. Indledende bemærkninger 130
- 2. Ansættelsestidens beregning 132
- 3. Ret til fratrædelsesgodtgørelse erhverves ved arbejdsgiverens opsigelse 132
- 4. Bortvisning 133
- 5. Pension fra arbejdsgiveren 134
- 6. Offentlig pension 135
- 7. Fratrædelsesgodtgørelsens beregning og betaling 136
- 8. Skat 137
- 9. Konkursprivilegium 137

§ 2 b. Godtgørelse ved ikke rimeligt begrundet afskedigelse 138

- 1. Indledende bemærkninger 138
- 2. Ikke rimeligt begrundet 140
 - a. Almindelige synspunkter 140
 - b. Konkrete spørgsmål 147
- 3. Kravet på opsigelsesgodtgørelse ved ikke rimeligt begrundet afskedigelse 149
 - a. Betingelserne for at kunne gøre krav gældende 149
 - b. Opsigelsesgodtgørelsens fastsættelse 149
 - c. Ansættelsestidens beregning 150
 - d. Månedslønnens beregning 150
- 4. Godtgørelse ved uberettiget bortvisning 151
- 5. Skat 151
- 6. Konkursprivilegium 151

§ 3. Arbejdsgiverens misligholdelse 151

1. Arbejdsgiverens misligholdelse 152
2. Er arbejdsgiveren definitivt bundet af en ulovlig bortvisning eller en opsigelse med for kort varsel 157
3. Rettighedsfortabelse som følge af passivitet 159
4. Erstatningen 162
 - a. Almindelige bemærkninger 162
 - b. Indtil tre måneders opsigelsesvarsel 162
 - c. Stillingen var allerede opsagt 163
 - d. Mere end tre måneders opsigelsesvarsel 164
 - e. Tjenesteforhold på bestemt tid 167
5. Skat 168
6. Konkursprivilegium 169

§ 4. Funktionærens misligholdelse 169

1. Funktionærens misligholdelse 170
2. Retspraksis vedrørende misligholdelse 173
 - a. Henvendelse til firmaets forretningsforbindelser med fremtidigt samarbejde for øje 173
 - b. Erhvervsarbejde for andre - Bierhverv 174
 - c. Forberedelse af overgang til ny virksomhed 178
 - d. Nægtelse af at efterkomme ordre 179
 - e. Udeblivelse fra tjenesten 182
 - f. Fejl og forsømmelser i arbejdets udførelse 185
 - g. Utroskab 190
 - h. Upassende optræden 195
 - i. Anholdelse, fængsling, spirituskørsel m.v. 198
 - k. Illoyalitet 201
3. Misligholdelse skal påberåbes straks 203
4. Erstatningen 206

§ 5. Sygdom 209

1. Lov om begrænsning af løn under sygdom 210
2. Sygdom opstået før tiltrædelsen 210
3. Sygdom opstået efter tiltrædelsen 213
 - a. Sygdom er lovligt forfald 213
 - b. Selvforskyldt sygdom 214

4. Underretningspligt og lægeattester 216
 - a. Underretningspligt 216
 - b. Lægeattester og specialisterklæringer 219
5. Regler om løn og pleje 226
6. Aftale om forkortet opsigelsesvarsel 227
7. Anciennitetserhvervelse under sygdom 228
8. Dagpengeloven 228

§ 6. Militærtjeneste 230

1. Aftjening af værnepligt 231
2. Opsigelse 232
3. Funktionærens lønkrav 234
4. Funktionærens underretningspligt 234
5. Følgerne af undladt underretning 235
 - a. Ved første indkaldelse 235
 - b. Ved senere indkaldelse 236
6. Genindkaldtes ret til at genindtræde i tjenesten 236
7. Anciennitetsspørgsmål 237

§ 7. Graviditet 238

1. Lovgivningen om graviditet, barsel og adoption 238
2. Graviditet opstået før ansættelsen 240
3. Graviditet under ansættelsen 240
 - a. Afskedigelse 240
 - b. Underretningspligt 242
 - c. Arbejdsudygtighed 243
 - d. Frigørelse for arbejde, uden at der foreligger arbejdsudygtighed 244
 - e. Svangerskabsløn 245
 - f. Anciennitet 248
 - g. Dagpengeloven - refusion af løn under svangerskab 248

§ 8. Efterløn 249

1. Ansættelsestiden, efterlønnens beregning og udbetaling 249
2. De til efterløn berettigede personer 250
3. Efterlønnen er en personlig ret 252
4. Skat 253
5. Konkursprivilegium 253

§ 9. Udlæg, forskud, vederlag til provisionslønnede funktionærer 254

1. Indledende bemærkninger 255
2. Forskud på udlæg 255
3. Afholdelse af udlæg 255
4. Tilbagebetaling af provisionsforskud 256
5. Tilbagebetaling af ydede lån 259
6. De i §§ 2 a, 2 b, 3, 5, 6, 7 og 8 omhandlede ydelser 260

§ 10. Organisations- og forhandlingsret 263

1. Indledende bemærkninger 264
2. Funktionærlovens § 10 264
 - a. Organisationsret 264
 - b. Oplysning om løn- og arbejdsvilkår 266
 - c. Funktionærens forhandlingsret 266
 - d. Arbejdsgiverens forhandlingsret 268
 - e. Forhandlingsrettens indhold 268
 - f. Forhandlingsprotokol 268
 - g. Straf 269
3. Lov om virksomhedsoverdragelse 269
4. Lov om kollektive afskedigelser 270

§ 11. Beskikkelse af mæglingsmand 271

§ 12. Mæglingens foretagelse 271

§ 13. Straf for undladelse af at føre protokol og for undladelse af at møde til mægling 271

§ 14. Mæglingsmandens vederlag 272

Noter til §§ 11-14

1. Mæglingsmandens beskikkelse og vederlag 272
2. Mæglingens foretagelse 273

§ 15. Hverv uden for tjenesten 273

1. Hverv uden for tjenesten 273
2. Uden ulempe for virksomheden 276
3. Aftaler i strid med § 15 - opsigelse 276

§ 16. Arbejdssøgning 276

1. Bemærkninger til § 16 276

§ 17. Tjenesteattest 277

1. Tjenesteattesten 278
2. Straf 278

§ 17 a. Tantieme 279

1. Indledende bemærkninger 279
2. Krav på forholdsmæssig andel 280
3. Tantieme m.v. skal være en del af aflønningen 281
 - a. Aftaler om tantieme af overskud 281
 - b. Andre løntillæg 281
4. Retspraksis 282
5. Konkursprivilegium 289

§ 18. Konkurrenceklausuler 289

1. Indledende bemærkninger 290
2. Ikke drive forretning eller anden virksomhed 293
3. Begrænsning i retten til at aftale konkurrenceklausuler 295
 - a. Begrænsningen og dens begrundelse 295
 - b. Aftale om funktionæropfindelser 295
 - c. Særlig betroet stilling 296
4. Tidsbegrænsning og vederlag 299
5. Vederlagets fastsættelse 300
6. Skat 301

§ 19. Avertering 301

1. Indledende bemærkninger 302
2. Funktionærlovens § 19 302
 - a. Avertering 302
 - b. Depositum 302
 - c. Straf 303
3. Ligebehandlingsloven 303

§ 20. Sikkerhedsstillelse 304

1. Område 304
2. Depotets udbetaling 304
3. Undladelse af at deponere 304

§ 21. Lovens ufravigelighed 305

1. Lovens regler kommer til anvendelse på alle aftaler vedrørende funktionærforhold 305
2. Afkald på rettigheder, der opvejes af bedre vilkår i anden henseende 307
3. Afkald på rettigheder i forbindelse med opsigelse 308
4. Rettighedsfortabelse som følge af funktionærens passivitet 311
5. Aftaler om opsigelse uden varsel ved ikke-opfyldelse af vilkår 311
6. Undtagelsesbestemmelsen i stk. 2 312

§ 22. Lovens ikrafttræden 313

1. Ikrafttræden 313

Forkortelser 315

Stikordsregister 317

Forord

I denne udgave er refereret domme, som siden funktionærloven af 13. april 1938 er afsagt, dels på grundlag af denne lov, dels på grundlag af lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer af 9. juni 1948. Domme, som på grund af ændringer i lovteksten eller i anden lovgivning ikke længere har praktisk betydning, er udeladt. I et vist omfang er — navnlig til §§ 3, 4 og 17a — citeret ældre domme, der kan tjene til belysning af det i kommentarerne anførte.

Domsreferaterne er ført à jour til U. 1983, 336.

Rigsdagsforhandlingerne vedrørende funktionærloven af 13. april 1938 findes i Folketingstidende 1937/38 sp. 189, 2295, 5200, 5317, Landstingstidende sp. 1356, 1440, 1451, tillæg A sp. 2485, tillæg B sp. 2073 og tillæg C sp. 1393, 1935.

Rigsdagsforhandlingerne vedrørende funktionærloven af 9. juni 1948 findes i Folketingstidende 1947/48 sp. 2188, 2367, 4648, 4670, Landstingstidende sp. 1302, 1314, 1321, tillæg A sp. 3969, tillæg B sp. 1743 og tillæg C sp. 1761.

Funktionærloven af 9. juni 1948 er ændret flere gange.

Lov nr. 400 af 3. december 1952 fastsatte, at bestemmelserne i funktionærlovens §§ 10-14 også skulle gælde for de af sømandsloven omfattede funktionærer (se Folketingstidende 1952/53 sp. 689, 747, 792, Landstingstidende sp. 5, 15, 67, 69, tillæg A sp. 2771 og tillæg B sp. 13).

Lov nr. 77 af 20. marts 1964 ændrede bestemmelserne i funktionærlovens §§ 1, 2, 7, 9 og 18, idet der samtidig indførtes følgende nye bestemmelser: § 2a (nu § 2b) og § 17a (se Folketingstidende 1963/64 sp. 423, 838, 3432, 3680, tillæg A sp. 209 og tillæg B sp. 261, 523).

Lov nr. 333 af 18. juni 1969 om ændring af forskellige bestemmelser om fortrinsret i tilfælde af konkurs ophævede de dagældende regler om konkursprivilegium i funktionærlovens §§ 2a og 3 som overflødige efter den ved lov af samme dato gennemførte ændring af konkursloven (se Folketingstidende 1968/69 sp. 2594, 3974, 7452, 7755, tillæg A sp. 2849 og tillæg B sp. 2561).

Lov nr. 224 af 19. maj 1971 ændrede bestemmelserne i funktionærlovens §§ 1, 2, 6, 7, 8, 9, 16, 20, 21 og 22, ophævede bestemmelsen i § 7 stk. 1, og indføjede som ny § 2a bestemmelsen om fratrædelsesgodtgørelse, idet den tidligere § 2a (opsigelsesgodtgørelse) blev § 2b (se Folketingstidende 1970/71 sp. 667, 916, 1299, 6433, 6525, tillæg A sp. 1243, 1331 og tillæg B sp. 1817).

Funktionærloven af 1948 som ændret ved de forannævnte love er optrykt i bekendtgørelse nr. 413 af 30. august 1971 af lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer.

Lov nr. 313 af 10. juni 1976 om ændring af forskellige lovbestemmelser med 20 års aldersgrænse ændrede aldersgrænsen i funktionærlovens § 2b til 18 år (se Folketingstidende 1975/76 sp. 5306, 7402, 11052, 11287, tillæg A sp. 3589 og tillæg B sp. 1739).

Lov nr. 162 af 12. april 1978 om forskellige lovbestemmelser vedrørende ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. ændrede funktionærlovens § 7, stk. 1 (se Folketingstidende 1977/78 sp. 4115, 5287, 7874, 8063, 8185, tillæg A sp. 3105 og tillæg B sp. 573).

Der er siden kommentarens 10. udgave fra 1975 i betydeligt omfang lovgivet generelt om arbejdsretlige og herunder funktionærretlige forhold (f.eks. lovene om ligebehandling, om barselorlov, om kollektive afskedigelser, om beskyttelse mod afskedigelse på grund af foreningsforhold og om virksomhedsoverdragelse). Flere af disse love frembyder betydelige fortolkningsmæssige problemer. Lovene er, i det omfang de har betydning på funktionærområdet, i hovedtræk kommenteret i tilknytning til de relevante bestemmelser i funktionærloven.

Landsdommer Niels Johan Petersen har i stort omfang deltaget i revision af teksten og udarbejdelsen af domsreferater.

Juni 1983

Forord til 2. oplag

2. oplag er et uændret optryk, bortset fra en side 68 tilføjet litteraturhenvisning og nogle rettelser i teksten om virksomhedsoverdragelse side 109-10.

Januar 1984

Funktionærloven

Bekendtgørelse af lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer nr. 413 af 30. august 1971 som ændret ved lov nr. 313 af 10. juni 1976 og lov nr. 162 af 12. april 1978.

§ 1. Ved funktionærer forstås i denne lov følgende personer:

a. Handels- og kontormedhjælpere, beskæftiget ved køb eller salg, ved kontorarbejde eller dermed ligestillet lagerekspedition.

b. Personer, hvis arbejde består i teknisk eller klinisk bistandsydelse af ikke-håndværks- eller -fabriksmæssig art, og andre medhjælpere, som udfører et arbejde, der kan sidestilles hermed.

c. Personer, hvis arbejde udelukkende eller i det væsentlige består i på arbejdsgiverens vegne at lede eller føre tilsyn med udførelsen af andres arbejde.

d. Personer, hvis arbejde overvejende er af den under a) og b) angivne art.

Stk. 2. Det er en betingelse for lovens anvendelse, at den pågældende beskæftiges af vedkommende arbejdsgiver gennemsnitlig mindst 15 timer ugentlig, og at han indtager en tjenestestilling, således at han er undergivet arbejdsgiverens instruktioner.

Stk. 3. Denne lovs bestemmelser kommer ikke til anvendelse på tjenestemænd - eller aspiranter til tjenestemandsstillinger - under staten, folkeskolen, folkekirken eller kommunerne, på de af sømandsloven af 7. juni 1952 om-

fattede funktionærer eller på de af lov om lærlingeforhold omfattede lærlinge. Bestemmelserne i §§ 10-14 gælder dog for de af sømandsloven omfattede funktionærer.

§ 2. Arbejdsaftalen mellem arbejdsgiveren og funktionæren kan ved opsigelse kun bringes til ophør efter forudgående varsel i overensstemmelse med nedenstående regler.

Stk. 2. Opsigelse fra arbejdsgiverens side skal ske med mindst

1. 1 måneds varsel til fratræden ved en måneds udgang i de første 6 måneder efter ansættelsen.

2. 3 måneders varsel til fratræden ved en måneds udgang efter 6 måneders ansættelse.

Stk. 3. Opsigelsesvarslet i stk. 2 nr. 2, forhøjes med 1 måned for hvert tredje ansættelsesår, dog højst til 6 måneder.

Stk. 4. Såfremt arbejdsgiveren godtgør, at der er truffet aftale om, at arbejdet er af rent midlertidig karakter, og arbejdsforholdet ikke vedvarer ud over 3 måneder, finder reglen i stk. 2, nr. 1 ikke anvendelse.

Stk. 5. Såfremt arbejdsgiveren godtgør, at ansættelsen er sket på prøve, og arbejdsforholdet ikke vedvarer ud over 3